

50051210: สาขาการออกแบบชุมชนเมือง

คำสำคัญ: สัณฐานเมือง/ถนนคนเดิน/เชียงใหม่/สเปซ ชินแท้ค

ศุภฤกษ์ รังสิโรจน์: การวิเคราะห์สัณฐานเมืองเพื่อพัฒนาการใช้พื้นที่ถนนคนเดิน: กรณีศึกษา ถนนคนเดินกลางเวียงเชียงใหม่. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ.ดร.ชัยสิทธิ์ ต่านกิตติกุล และ ผศ.ดร. อภิรดี เกษมศุข. 211 หน้า.

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ของรูปแบบสัณฐานของเมืองกับลักษณะการใช้พื้นที่สำหรับกิจกรรมถนนคนเดินกลางเวียงเชียงใหม่ โดยศึกษาปัจจัยทางสัณฐานวิทยาได้แก่ โครงข่ายความสัมพันธ์ของที่ว่าง ความหนาแน่นของมวลสิ่งปลูกสร้างที่เป็นสัดส่วนต่อพื้นที่ว่าง การใช้ประโยชน์อาคาร ลักษณะเส้นทางสัญจรภายในเมือง ภูมิสัญลักษณ์ และศึกษาลักษณะการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะจากการบันทึกปริมาณการสัญจรผ่านของคนเดินเท้าด้วยวิธีการตั้งจุดนับ การสะกดรอย และการเก็บข้อมูลของสินค้าและการบริการภายในพื้นที่ศึกษา

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่ารูปแบบสัณฐานของเมืองนั้นมีผลกับลักษณะการใช้พื้นที่สำหรับกิจกรรมถนนคนเดิน โดยส่วนมากปริมาณร้านค้าและบริการไม่ใช่ปัจจัยหลักในการเลือกใช้พื้นที่ของผู้สัญจร พบได้จากพื้นที่ซึ่งมีร้านค้าและบริการจำนวนมากหากตำแหน่งที่ตั้งอยู่บริเวณที่รูปแบบของสัณฐานเมืองไม่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ ปริมาณผู้สัญจรผ่านก็จะน้อยกว่าบริเวณที่สัณฐานเมืองมีความเหมาะสม ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องของความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ และความสามารถของการเป็นศูนย์กลาง อันได้มาจากการศึกษาองค์ประกอบด้านโครงข่ายความสัมพันธ์ของที่ว่าง แต่ในบางพื้นที่ซึ่งมีความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่ที่สูงอีกทั้งมีความสามารถในการเป็นศูนย์กลาง แต่ยังมีผู้สัญจรผ่านในปริมาณที่น้อย จึงทำให้พบว่าพื้นที่อันสามารถจดจำได้โดยง่าย และพื้นที่ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งได้มาจากองค์ประกอบด้านภูมิสัญลักษณ์ และการใช้ประโยชน์อาคารจะทำให้เกิดความเข้าใจและทำให้เกิดการเลือกใช้พื้นที่ของผู้สัญจรผ่าน

จากการวิจัยสรุปได้ว่าการศึกษาทางสัณฐานเมือง สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้งานในพื้นที่ และยังสามารถใช้ในการคาดการณ์ลักษณะการใช้งานในพื้นที่ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อีกด้วย

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. ....2. ....

50051210: MAJOR: URBAN DESIGN

KEY WORD: URBAN MORPHOLOGY/WALKING STREET/CHIANG MAI/SPACE SYNTAX

SUPARUEK RUNGSIROJ: URBAN MORPHOLOGICAL ANALYSIS FOR WALKING STREET SPACE UTILIZATION IMPROVEMENT: A CASE STUDY OF CHIANG MAI WALKING STREET. THESIS ADVISORS: ASSOC.PROF.CHAİYASIT DARNKITTİKUL, Ph.D., AND ASST.PROF.APIRADEE KASEMSOOK, Ph.D.. 211 pp.

The objective of the research is to investigate a correlation between urban morphological pattern and public space utilization using Chiang Mai Walking Street as a case study. The research was conducted mainly by 2 sets of theory-based methods. The first set of methods, urban morphology based, studied on urban spatial configuration, figure and ground, building use, street pattern, and urban landmark. While the second one, public space utilization based, consisted of gate count, people following, and product type survey.

The findings of the research have revealed that urban morphological pattern has a great influence on pedestrian behavior, even greater than a numbers of products and services. The findings showed that a section of walking street contained a numbers of products and services which was not fit for urban morphology pattern could gather fewer numbers of people than a section which was. This was mainly by reason of accessibility potential and centric-ability potential studied with urban spatial configuration method. Moreover, remarkability and site-specification of an area also played an important role in helping to increase a numbers of pedestrians. These all pictured that understandability potential of an urban area led to a numbers of pedestrians in a walking street.

The findings of the research suggest that urban morphology could be used as a tool to create understanding about how well a walking street is integrated into the urban morphology and how that influences to its understandability and usability for the public. This could help predict and improve public space utilization for a walking street.

Department of Urban Design and Planning

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2010

Thesis Advisor's signature 1. ....2. ....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดี เกษมศุข เป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ความอดทนต่อผู้วิจัย และความช่วยเหลือต่างๆ อันมากมายยิ่งตลอดระยะเวลาอันยาวนานของการทำวิจัย จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี และผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สินีนาด ศุกลรัตนเมธี ที่กรุณาสละเวลาในการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งคำแนะนำต่างๆ สำหรับงานวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชศรี ภักดีสุจรเจริญ ที่ได้ให้ความรู้ความกระจ่างในเรื่องการวิจัยทางด้านสัตววิทยาเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรานอม ต้นสุขนันท์ สำหรับข้อคิดเห็นในการทำงานวิจัยและกำลังใจตลอดการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ที่ คอยเป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ทั้งยังคอยลุ้นอยู่ในทุกช่วงของการส่งงานวิจัย ขอขอบคุณ ต้ม มาศ เต้ เพื่อนออกแบบชุมชนเมืองที่ยังคอยให้ความช่วยเหลืออยู่จนวิทยานิพนธ์แล้วเสร็จ ขอขอบคุณน้องๆ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มช. ที่มาช่วยกันเก็บข้อมูล และผู้วิจัยขอขอบคุณ หนึ่ง ที่คอยเป็นทุกอย่างทั้งผู้ช่วยวิจัย เซียร์ลิตเดออร์ ที่ปรึกษา เลขา และอาจารย์ ขอขอบคุณทุกๆ คนที่ได้ช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้แล้วเสร็จ สุดท้ายขอขอบคุณความพยายามที่ยังคงมีอยู่ ไม่ได้หายไปไหน แม้ว่าจะชอบหนีไปเที่ยวบ้างก็ตาม ขอขอบคุณมาก